

De Wet verontreiniging oppervlaktewateren en de gemeentelijke lozingsverordening

Bepalingen van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren

Op 1 december 1970 is de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (wet van 13 november 1969, Stb. 536) in werking getreden.

Krachtens artikel 1, lid 1, van deze wet is het verboden zonder vergunning met behulp van een daarvoor bestemd werk afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen, in welke vorm ook, te brengen in oppervlaktewateren.

Ingevolge het bepaalde in het tweede lid van dit artikel geldt dit verbod niet voor lozing van bedoelde stoffen met behulp van een werk, dat op een ander werk (bijvoorbeeld het openbaar riool) is aangesloten, mits de door de beheerder van dat andere werk gegeven voorschriften bij de lozing op oppervlaktewateren worden nageleefd.

Vergunningsstelsel

Uit artikel 1 van de onderhavige wet volgt derhalve, dat degenen (bedrijven), die bedoelde stoffen via de gemeentelijke riolering lozen op oppervlaktewater krachtens de wet „niet” vergunningsplichtig zijn. De gemeente die via de openbare riolering loost op oppervlaktewateren echter wel (verklaring van geen bezwaar).

Wijze van lozen

Bij de bedrijven kunnen ten aanzien van het lozen drie groepen worden onderscheiden, te weten:

1. bedrijven die rechtstreeks lozen op open water;
2. bedrijven die op het gemeenteriool lozen en
3. bedrijven die zowel rechtstreeks op het gemeenteriool lozen als op open water.

De onder 1 vermelde bedrijven zijn ingevolge de wet vergunningsplichtig, de onder 2 en 3 genoemde zijn dat niet. Voor de bedrijven die via het openbaar riool op het oppervlaktewater lozen, zal de gemeente hetzij van het provinciaal bestuur, hetzij als de bevoegdheid is gedelegeerd aan het bestuur van een waterschap van laatstgenoemd bestuur een zgn. „verklaring van geen bezwaar” voor de lozing moeten hebben ontvangen.

Voor de lozing op oppervlaktewateren onder beheer van het Rijk wordt de vergunning afgegeven door of vanwege de minister van Verkeer en Waterstaat. Voor andere oppervlaktewateren door

het provinciaal bestuur of door het openbaar lichaam, waaraan de provinciale staten de bevoegdheid hebben gedelegeerd.

Provinciale verordeningen

De Provinciale Staten moeten overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 van de onderhavige wet verordeningen vaststellen voor de oppervlaktewateren, welke niet onder beheer van het Rijk vallen. In die verordeningen moeten de staten onder meer regelen geven met betrekking tot de doelmatige samenwerking op chemisch en technisch gebied met de mogelijkheid tot inschakeling van het Rijksinstituut voor de Zuivering van Afvalwater. De verordeningen moeten voorts regelen bevatten ter zake van de instelling, samenstelling en werkwijze van één of meer vaste commissies van advies en bijstand aan de Gedeputeerde Staten. Deze verordeningen behoeven de koninklijke goedkeuring.

Delegatiebevoegdheid

Artikel 6 van de wet opent de mogelijkheid voor provinciale staten om de bevoegdheid tot het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning, alsmede de uitvoering en handhaving van die verordeningen over te dragen aan het bestuur van een openbaar lichaam, bijvoorbeeld aan het bestuur van een waterschap.

Probleemstelling

Indien de hiervoor bedoelde delegatie plaatsvindt aan het bestuur van een waterschap, dan zal de gemeente tegenover dat waterschap voor de lozing op oppervlaktewateren onder beheer van dat schap vergunningsplichtig zijn. Het bestuur van het waterschap zal zeker voorwaarden (in de wet voorschriften genoemd) aan de gemeente stellen voor die lozing via het openbaar riool op het open water.

Indien nu een bedrijf via de gemeentelijke riolering toch schadelijke stoffen, als in wet bedoeld, loost op het oppervlaktewater, dan is de gemeente tegenover het waterschap aansprakelijk voor de gevolgen daarvan. Dat kan financiële consequenties hebben. Immers het bedrijf is volgens de wet niet vergunningsplichtig, maar de gemeente wel en hoe wel het bedrijf de lozingsvoorwaarden heeft overtreden, heeft de gemeente rechtens, door de lozing via het openbaar riool, in strijd gehandeld met de door het waterschap gestelde voorwaarden.

De conclusie kan dan ook geen andere zijn, dan dat het systeem van de wet niet sluit! Het bestuur van het waterschap heeft in dat geval alleen met het gemeentebestuur te maken. Krachtens het bepaalde in artikel 28 van de wet heeft het gemeentebestuur een vermoedelijke strafbare daad gepleegd.

De gemeente kan ingevolge de onderhavige wet ook niet tegen zo'n bedrijf maatregelen treffen.

Een gemeentebestuur doet er dan ook verstandig aan waarborgen te scheppen tegen een dergelijke aansprakelijkheid. Wij zullen hierna zien op welke wijze dit kan geschieden.

Bij de vestiging van nieuwe bedrijven wordt via de gemeentelijke bouwverordening en de bouwvergunning de aansluiting verzekerd voor de lozing van bedrijfsafvalwater op het openbaar riool. Maar hoe te handelen ten opzichte van bestaande bedrijven?

Verschuldigde bijdrage

Een gemeente kan voor de lozing van het gemeenteriool op oppervlaktewateren, ingevolge de wet, worden onderworpen aan een heffing of financiële bijdrage t.b.v. de provincie of, zo de bevoegdheid is gedelegeerd, aan het openbaar lichaam. Die bijdrage of heffing heeft als grondslag de hoeveelheid of de hoedanigheid, dan wel beide, van de afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen, in welke vorm ook, welke in een oppervlaktewater worden geloosd. Er zullen dus bij de bedrijven meetvoorzieningen moeten worden geplaatst om die hoeveelheden te bepalen.

Uitvoerende technische dienst

De meeste gemeenten beschikken niet over een adequate uitvoerende dienst (bedoeld wordt een voldoende geoutilleerde dienst voor de milieuhygiëne) welke al datgene kan doen wat aan de lozing van bedoelde stoffen is verbonden. Opsporen van overtredingen, over welke stoffen gaat het (laboratorium-onderzoek), de herkomst van de stoffen, de controle op de naleving van de lozingsvoorwaarden enz.

Immers het kan zich heel goed voordoen, dat ieder bedrijf voor zich overeenkomstig de gestelde voorwaarden op het openbaar riool loost, maar dat, wanneer bepaalde stoffen bij elkaar komen in het openbaar riool (bijvoorbeeld water en bepaalde zuren) daardoor een zeer schadelijke stof ontstaat voor het gemeenteriool en het open water, waarop uiteindelijk wordt geloosd.

De grote waterschappen, bijvoorbeeld, de hoogheemraadschappen, beschikken veelal wel in verband met hun taakstelling over een adequate dienst. Deze zouden aan de gemeenten ter zake hun goede diensten kunnen aanbieden.

Oplossing van het bestaande probleem

De gemeente kan zich veilig stellen tegenover aanspraken als hiervoor genoemd, door een lozingsverordening door de gemeenteraad te laten vaststellen. Deze verordening dient in nauwe samenwerking te worden opgesteld met het waterschap.

In een dergelijke verordening kan worden bepaald, dat het verboden is zonder of in afwijking van een vergunning (lozingsvergunning) van burgemeester en wethouders stoffen in de riolering te brengen of te doen geraken.

Onder stoffen wordt daarbij verstaan: stoffen, waarbij water, van welke aard, hoeveelheid en graad van verontreiniging of schadelijkheid ook.

Voorts zou een bepaling kunnen worden opgenomen dat burgemeester en wethouders ten behoeve van bedoelde handelingen bij een op de gebruikelijke wijze openbaar bekend te maken besluit in één of meer gedeelten van de gemeenten, een „algemene vergunning” verlenen voor woningen. Daarbij worden met woningen gelijk gesteld woonruimten en bedrijfsruimten, indien de vervuilingswaarde van de stoffen daarvan minder dan 20 inwoner-equivalenten bedraagt.

Voor de aanvraag van de lozingsvergunning kan een formulier worden ontworpen welk formulier waarborgt dat alle essentiële gegevens door de ondernemer worden verstrekt. In de praktijk blijkt dat meestal lange tijd, nadat het bedrijf is gebouwd, pas bekend is wat er precies geloosd zal worden. Bij de aanvraag om een bouwvergunning beschikt de aanvrager meestal slechts over summiere gegevens met betrekking tot het fabrieksproces.

Een lozingsvergunning dient pas verleend te worden als de essentiële gegevens zijn verstrekt en op de milieuhygiënische merites zijn getoetst.

Tevens kunnen in overleg met het waterschap zgn. standaardvoorschriften (voorwaarden) worden ontworpen die nauw aansluiten bij de voorwaarden die het waterschap voor de lozing op oppervlaktewateren aan de gemeente oplegt bij het afgeven van de „verklaring van geen bezwaar”.

Op deze wijze wordt een sluitend systeem verkregen.

Bevoegdheid gemeentebestuur tot vaststellen van een lozingsverordening

In artikel 34 van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren is bepaald, dat de bevoegdheid tot het maken van verordeningen door de gemeenten en waterschappen, veenschappen en veenpolders ten aanzien van het onderwerp, waarin

deze wet voorziet gehandhaafd blijft voor zover deze verordeningen niet met deze wet in strijd zijn.

Ter bescherming van het gemeentelijk eigendom, het openbaar riool en ter controle van de hoeveelheden van bedoelde stoffen die op de riolering (van belang voor de bestaande capaciteit van dat riool) door de bedrijven worden geloosd, kan in de gemeente een lozingsverordening door de raad worden vastgesteld.

Voordelen van een dergelijke verordening en de samenwerking met een waterschap

Genoemd kunnen worden onder meer:

1. Het bestuur van het waterschap heft geen bijdrage van de gemeente, maar slaat de bedrijven (krachtens de wet niet vergunningsplichtig, maar krachtens de gemeentelijke lozingsverordening wel) rechtstreeks aan. Daardoor minder administratieve rompslomp voor de gemeente.
2. De hoeveelheden geloosde stoffen worden via meetvoorzieningen bij de bedrijven ter plaatse gecontroleerd en vastgesteld door personeel van de dienst van het waterschap, c.q. hoogheemraadschap.
3. De controle op overtreding van de lozingsvoorschriften (voorwaarden) en het opsporen van de herkomst van de schadelijke stoffen, alsmede de te treffen maatregelen geschieden rechtstreeks door het waterschap. In bepaalde gevallen, indien een onmid-

dellijke voorziening is vereist, kan het gemeentebestuur ingevolge de lozingsverordening direct maatregelen nemen.

4. Een lozingsvergunning wordt eerst dan verleend, nadat daarover overleg is gepleegd met het waterschap, te weten, met de technische dienst van het hoogheemraadschap.

Voor zover mij bekend, wordt in de provincie Noord-Holland en ook in andere provincies reeds voorbereid in de provinciale verordeningen de delegatie van bevoegdheid van de gedeputeerde staten aan besturen van grote waterschappen tot het verlenen, weigeren, enzovoorts, van de voor de lozing op open water vereiste vergunningen. Het komt mij gewent voor indien het belang van een gemeentelijke lozingsverordening wordt ingezien, dat voor iedere provincie op vrijwillige basis een model-verordening zou kunnen worden samengesteld. Ook is het mogelijk de provincies in regio's te verdelen, zoals bijv. Noord-Holland-noord, Noord-Holland-zuid enzovoorts.

Tussen de gemeente Zaandam en het Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Friesland te Edam is in nauwe samenwerking een lozingsverordening opgesteld die de gemeenteraad op 6 maart 1972 heeft vastgesteld. Ter wille van de uniformiteit zou een model-verordening echter gewent zijn. Dit kan alleen indien de gemeenten op vrijwillige basis daartoe zouden besluiten.

Literatuur bij art. ir. J. F. Duin: B.Z.V.-lozing door een rioolwatersysteem

1. Eggink, H. J. en Hulshof, J. E.; *Het verontreinigend vermogen van overstortend water in relatie tot de overstortingsfrequentie*; H₂O (1) 1968 nr. 8.
2. Pecker, R.; *Einfluss von Geländeneigung, Verdunstung und Speicherung auf der Regenwasserabfluss in Kanalnetzen*; Gas- und Wasserfach, Wasser/Abwasser 1971, pag. 562 - 568.
3. Koot, A. C. J.; *7e vakantiecursus behandeling van afvalwater*; H₂O (5) 1972 nr. 18.
4. Rapport van de Commissie Riolering en Waterverontreiniging; H₂O (5) 1972 nr. 10 en 12.
5. Dunbar, D. D. and Henry, J. G. F.; *Pollution control measures of stormwaters and combined sewer overflows*; Journal Water Pollution Control Federation, 1966 (38) nr. 1.
6. Davidson, R. N.; *Field studies on the flow and composition of storm sewage*; Water Pollution Research Laboratory.
7. Gameson, A. L. H. and Davidson, R. N.; *Stormwater investigations at Northampton*; Journal of the Institute of Sewage Purification 1963 blz. 105-130.
8. Krauth, K.; *Der Abfluss und die Verschmutzung der Abflusses in Mischwasserkanalisationen*; Stuttgarter Berichte zur Siedlungswasserwirtschaft nr. 45.
9. Levert, C.; *Regen, een statische studie*; Mededelingen en verhandelingen nr. 62 KNMI.
10. Lumb, C.; *The storm sewage pollution problem*; Journal of the Institute of Sewage Purification 1969 blz. 168.
11. Weibel, S. R. Anderson, R. J. and Woodward, R. L.; *Urban land runoff as a factor in stream pollution*; Journal Water Pollution Control Federation 1964 (36) nr. 7.
12. Imhoff, K.; *Taschenbuch der Stadtentwässerung*, 22e druk, pag. 116.
13. Herik, A. G. v. d. en Kooistra, M. R.; *5-minutenregengegevens*; H₂O (3) 1970; nr. 21.
14. Kregten, S. J. van; *Regengegevens ten behoeve van de berekening van rioleringen*; H₂O (5) 1972, nr. 20.
15. Fohr, P. G.; *De behandeling van afvalwater en daaraan verbonden tekortkomingen*; H₂O (5) 1972 nr. 26.
16. Pöpel, H. J.; *De belasting van oppervlaktewater door verontreinigde stoffen en de kwaliteitsverandering als gevolg daarvan*; H₂O (5) 1972 nr. 26.
17. Koot, A. C. J.; *Riolering en waterverontreiniging*; H₂O (5) 1972 nr. 25.
18. Londong, D.; *Regenwasserbecken und Mischwasserkanalnetzen*; Bericht der ATV 1968, blz. 195 - 211.
19. Gatehouse, H. C.; *Riverpollution by storm overflows*; The Surveyer and Municipal Engineer, 16-5-1964.